

Bevattnings- och dräneringsfrågor är odesfrågor för svenskt lantbruk, säger Mathias Jonsson på landets största mjölkgård efter den extrema sommaren. Han och hans bröder vattnar på försök åkrar utanför Västervik med Östersjövatten.

Läs också om Torslunda gård på Öland som haft bevattningsdammar sedan 1970-talet, om bevattningstips från Landsbygdens sommarmöte och om Peter Borrings tankar kring årets torka och framtiden. Sidorna 6-9.

Här räddar Östersjön grödorna

”
Det är rena sportdrycken för grödan. Försök i fält visar 25-procentig ökning av skörden.

ÖVERGÖDDA DYNESTADVIKEN FÅR NYTT SYRE OCH KVÄVET HAMNAR PÅ ÅKERN

FAKTA: SVERIGES STÖRSTA MJÖLKPRODUCENT

■ **Ogestads Lantbruk** har 1 600 mjölkkor på Ogestads egendom i Gamleby (750), Hyllela i Överum (750) och Gamlebygymnasiet (110). 2 000 hektar växtodling.
Drivs av bröderna Mathias, Henrik och Gabriel Jonsson. 28 anställda.

Bevattningsanläggningen flyttas en gång per dygn och kopplas in i en annan hydrant.

FAKTA: HJÄLPER BÅDE ÅKRAR OCH HAV

■ **Västerviks kommun** vill restaurera Dynestadviken längst in i Gamlebyviken i Östersjön där omsättningen på vatten är väldigt liten. Vattnet syresätts när bottenvatten pumpas ut samtidigt som en del kväve och fosfor som bidrar till övergödningen följer med och återförs till åkrar.
Det finns syre i ytvattnet och ned till fyra meters djup i Dynestadviken som är 16 meter på det djupaste stället. Men botten är död och liknar ett månlandskap. Intagsledningen för bevattningen sitter på 12 meters djup. Bevattningsförsöket, som sker i samarbete med SLU, började i liten skala med ett hektar i tre år. I år har det skalats upp till 40 hektar. I dagarna skickas ansökan in till Jordbruksverket för att utvidga bevattningsförsöket till 300 hektar hos Ogestads Lantbruk. Liknande försök ska göras på Åland.

I oktober skördar Mathias Jonsson åkerbönor som foder till mjölkorna. Odlingen är innovativ på två sätt. Det blir två skördar på samma åker i år och extragrödan vattnas med Östersjövatten.

Text: HELENA WENNSTRÖM

Direkt efter det att höstvetet skördades som helsäd i mitten av juli sådde Mathias Jonsson snabbt i stubben. Det blev 35 hektar åkerböna eftersom han och bröderna Henrik och Gabriel på Ogestads Lantbruk i Gamleby i norra Kalmar län hade utsädet i lager. När Gröna Affärer är på besök i augusti står en traktor och en slangvinda vid fältkanten. Mathias Jonsson visar var slangens kopplas i anslut-

ningen till den 1,5 kilometer långa nedgrävda stamledningen.

Det luktar lite ruttna ägg om vattnet som sprutar längre bort över den låglänta delen av fältet där åkerböna har kommit upp.

– Folk undrar vad det är vi vattnar med, säger Mathias Jonsson.

Svaret är vatten från den övergödda Dynestadviken. Kanske landets enda bevattning på åkrar med havsvatten. Bevattning är enda chansen att få en skörd till i området som i skrivande stund bara fått 25 millimeter regn sedan början av maj.

Med havsvattnet kommer också näringsämnen. Bottenvattnet i viken har hög halt av fosfor och kväve. Varje timme tas ett kilo näringsämnen upp från Östersjön.

– Det är rena sportdrycken för grödan. Försök

i fält visar 25-procentig ökning av skörden. När vi tillför både vatten och näring blir ett plus ett tre eller fyra, säger Dennis Wiström, kommunagronom som leder vattenprojekt i Västervik.

NU VATTNAR BRÖDERNA Jonsson 40 hektar med Östersjövatten. Nästa år blir det troligen 300 hektar som vattnas med fyra, fem anläggningar.

– För oss är det viktigt att köra det här i stor skala eftersom man måste lägga ned tid på att flytta bevattningsanläggningen, säger Mathias Jonsson.

Han funderar på hur jordbruket ska anpassas bäst till framtida klimatförändringar och hur det ska bli miljövänligare.

– Bevattning och dränering kommer att vara avgörande för jordbrukets framtid, säger han. Vattnet som pumpas upp från botten av Dy-

nestadviken är inte lika salt som längre ut i Östersjön. Det innehåller 4 promille salt jämfört med snittet på 6 promille.

Natriumjoner i saltvatten förstör på sikt strukturen i lerjordar vid långvarig bevattning. Men här tror Dennis Wiström inte att det är någon risk. I försöket tas hela tiden jordprover.

– Så länge nederbörden höst och vinter späder ut bör natriumjonerna inte vara något problem. Allt tyder på att de lakas ur, säger Dennis Wiström.

HAN TROR ATT bevattning med havsvatten kan göras med framgång även på andra ställen.

– Det här är ett spjutspetspilotprojekt, ett sätt att klimatanpassa jordbruket. Att så två olika grödor på samma åker är väldigt intressant, riktigt smart, säger Dennis Wiström.

Mathias Jonsson och hans bröder brottas med hur fodret ska räcka till alla korna under vintern. Ogestad är landets största mjölkproducent. Företaget har så många djur att utslaktning inte är ett alternativ.

Om det går som de hoppas med den egna odlingen i höst klarar de sig. De behöver en vallskörd till på 650 hektar.

Eftersom det var torrt i deras område även i fjol sommar med en blöt höst efter det började de redan tidigt i år att köpa in foder innan priserna steg. Ändå blir det väsentligt dyrare i år. Resultatet påverkas negativt med 12,5 miljoner kronor, beräknar de.

– Man oroar sig så klart och följer vädret minut för minut. Vi påverkar det vi kan, säger Gabriel Jonsson som kommer förbi för att diskutera en sak med sin bror. ■